

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Universitat
Direcció General de Planificació,
Ordenació i Centres

PSICOLOGIA (Batxillerat)

Finalitat de l'assignatura

La psicologia, com a branca del saber, té com a objectius bàsics l'autoconeixement i la comprensió de la pròpia individualitat, així com de les conductes i relacions entre els individus, coneixements que ajudaran els alumnes del segon curs del batxillerat a madurar com a éssers humans, a entendre la conducta de les persones amb qui conviuen i a desenvolupar estratègies per resoldre les qüestions que poden aparèixer en la seva vida personal i laboral. En aquest sentit, la matèria de psicologia s'orienta cap als interessos i les curiositats d'aquesta fase del desenvolupament humà en què estan immersos els alumnes i en què la curiositat per les qüestions psicològiques, unida al desenvolupament de les seves capacitats cognoscitives, els permetrà comprendre més profundament els fenòmens humans des de les bases humanístiques i científiques. Per això, aquesta assignatura s'adreça als alumnes interessats per la recerca i la comprensió de la conducta humana i els processos mentals subjacents.

Estructura del currículum

Els elements d'aquesta matèria s'organitzen en sis blocs, estretament relacionats entre si.

En el primer bloc, es parteix de la consideració de la psicologia com a ciència i es fa referència a la metodologia i a les principals escoles d'aquesta disciplina.

En el segon, s'analitzen en profunditat els fonaments biològics de la conducta humana a partir de l'estudi dels sistemes neurològics i del sistema endocrí.

En el tercer, es tracten les capacitats cognitives bàsiques, com l'atenció, la percepció i la memòria.

El quart bloc fa referència a les capacitats cognitives superiors: la intel·ligència, l'aprenentatge i el pensament.

En el cinquè bloc, es reflexiona sobre el procés de construcció de l'ésser humà a

partir de l'estudi de la motivació, la personalitat i l'afectivitat, i també es fa referència a les anomalies més comunes.

Finalment, el sisè bloc se centra en el tema de la psicologia social i de les organitzacions i aprofundeix en la problemàtica de les relacions entre l'individu i la societat.

Orientacions metodològiques

Mètodes i propostes didàctiques

Agafant com a referència els principis de la pedagogia constructivista, proposam a continuació una sèrie d'orientacions metodològiques i didàctiques que poden servir com a base per intentar assolir un aprenentatge realment significatiu.

En primer lloc, segons el marc de referència esmentat, és essencial partir dels coneixements previs dels alumnes i de les seves pròpies experiències. D'aquesta manera, podran relacionar els continguts nous amb allò que ja saben i s'incrementarà, així, l'assimilació de les noves idees.

És fonamental treballar la recerca, la selecció, l'anàlisi i l'avaluació de la informació, la feina en equip, etc. A l'hora de dur a terme l'aprenentatge, s'ha de tenir en compte el grau de maduresa i autonomia dels alumnes, que els permetrà tractar problemes més complexos i intentar trobar les respostes per si mateixos. Es poden abordar els diversos temes partint d'un qüestionari inicial que permeti que els alumnes, després d'haver recollit i estructurat la informació, puguin arribar a conclusions que responguin a aquestes qüestions inicials. És molt aconsellable fer una autoavaluació o una coavaluació. Si es treballa en grups petits, els alumnes es conscienciaran molt més dels seus propis errors i avançaran molt millor en el seu procés d'aprenentatge. El professor, finalment, pot resoldre dubtes, explicar i completar conceptes que no hagin quedat clars, etc.

En segon lloc, és important també emprar una metodologia activa en què es fomenti la participació de l'alumne a través de l'experimentació. Aquesta estratègia promou el desenvolupament d'habilitats com el pensament crític, la creativitat i la comunicació efectiva en cadascuna de les fases del procés.

La utilització de recursos informàtics i audiovisuals en l'ensenyament de la psicologia és molt interessant, ja que permet acostar aquesta disciplina als alumnes i fer-la més comprensible, amb la qual cosa s'afavoreix l'aprenentatge. L'existència d'una gran varietat de recursos relacionats amb la psicologia en l'àmbit de les TIC (web, aula virtual de Moodle, webquestes, blogs, etc.) facilita molt aquesta metodologia.

En tercer lloc, s'ha de procurar que les activitats plantejades siguin tan reals, coherents i funcionals com sigui possible. En aquest sentit, cal aprofitar tots els recursos que es tinguin a l'abast per oferir als alumnes tasques que els resultin estimulants, a fi d'augmentar així la seva motivació i la implicació en el propi aprenentatge.

La feina pràctica és fonamental perquè els alumnes millorin les seves destreses i per motivar i refermar la part teòrica. L'extensió i la complexitat de l'estudi de la psicologia no haurien de fer deixar de banda la consolidació de la metodologia científica (observació de fenòmens, plantejament d'hipòtesis, elaboració de conclusions).

Els constants avenços en psicologia, així com les aplicacions que té en la societat actual, permeten relacionar el que s'estudia a l'aula amb les publicacions en diferents formats de mitjans de comunicació. Aquest fet ha de ser una font d'interès, curiositat i motivació per als alumnes. Per això, es recomana fer un ús crític i positiu dels mitjans de comunicació com a font d'informació sobre nous descobriments, amb la intenció que es relacionin amb aspectes tractats en aquesta assignatura.

Finalment, és necessari tenir en compte aspectes tan determinants com l'etapa evolutiva dels alumnes o la diversitat present a l'aula, i adaptar-nos en cada cas a les característiques i les necessitats de cadascú.

Recursos didàctics

Com hem dit abans, és convenient utilitzar tots els recursos que tinguem a la nostra disposició a fi de despertar l'interès dels alumnes per aprendre i aconseguir, així, que s'impliquin de forma activa en les dinàmiques plantejades. Des d'aquest punt de vista, volem reiterar la utilitat de les metodologies actives, que fan que l'aprenent sigui protagonista i constructor del seu propi procés en comptes d'un simple

espectador i receptor de continguts. Les TIC, sempre que tinguin en compte el criteri anterior, solen ser eines molt útils per aconseguir captar l'atenció dels joves.

Seria molt útil disposar dels recursos següents:

- Material audiovisual: pissarres digitals, canons de projecció amb connexió a Internet, pel·lícules, reportatges, documentals, etc.
- Material TIC: ordinadors personals o ordinadors d'aula amb programes informàtics interactius, aula virtual de Moodle, llibres de text digitals.
- Material bibliogràfic: llibres de text, llibres de consulta, revistes de divulgació científica, premsa escrita, etc.
- Guions d'activitats, fitxes de treball, etc.

Distribució espai-temps. Tipologia d'agrupaments

L'ensenyament de la psicologia es fonamenta en la diversitat de situacions. Cada situació necessita un tipus diferent d'agrupament: individual, en parelles, en grup gran o petit, debats, etc., per la qual cosa la distribució de l'espai ha de ser flexible i ha de permetre diferents tipus d'intercanvis.

Tractament disciplinari

La psicologia permet fer feina interdisciplinàriament gràcies a les múltiples connexions que s'estableixen amb altres matèries (biologia, filosofia, economia, etc.), les quals aporten riquesa a la manera d'entendre la disciplina.

Avaluació

El procés d'avaluació s'ha d'orientar cap a dues direccions: per una banda, ajudar a millorar l'aprenentatge dels alumnes i, per l'altra, valorar la pròpia pràctica docent.

L'avaluació inicial permet detectar el bagatge previ amb el qual els alumnes accedeixen a l'assignatura i identificar quins coneixements i quines idees errònies en tenen, quin grau d'interès els desperta, quines són les seves expectatives, etc.

D'altra banda, l'avaluació continuada durant tot el curs està encaminada a prendre consciència dels progressos en l'assoliment de les competències i la consecució dels

objectius fixats. A més, permet descobrir i gestionar possibles obstacles que dificulten l'aprenentatge.

En aquest sentit, és important que els alumnes coneguin els elements bàsics de la seva avaluació (criteris, mecanismes, finalitat, etc.) i que entenguin la necessitat de saber-los emprar per poder autoavaluar-se i regular-se durant el curs.

El paper dels docents

El paper del docent és essencial: escolta, orienta i estimula; guia les recerques i les descobertes; fomenta el diàleg, la creativitat i l'adquisició de l'esperit crític; dóna suport, i ofereix models i reptes. Ha de fonamentar la seva acció tenint en compte les característiques personals i del grup.

Contribució de l'assignatura al desenvolupament de les competències

La matèria de psicologia promou el desenvolupament de la majoria de les competències bàsiques de l'etapa:

Comunicació lingüística

Es pot treballar de forma permanent a partir de les activitats pràctiques dels alumnes, com per exemple debats, presentacions o exposicions orals. A més, en el temari es fa referència tant a la comunicació verbal com a la no verbal.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

En aquesta assignatura es treballen els mètodes i les tècniques de recerca en psicologia i s'analitzen recerques psicològiques, i els alumnes duen a terme petites tasques que hi estan relacionades.

Competència digital

S'orienta els alumnes en l'ús eficient i responsable de les TIC i se'ls incita a fer tasques de recerca, selecció i exposició de continguts a través dels mitjans que aquestes proporcionen.

Aprendre a aprendre

El procés de coneixement forma part dels continguts de la matèria. Per tant, l'aplicació d'aquests continguts és essencial a l'hora de treballar aquesta competència.

Competències socials i cíviques

Aquestes competències estan íntimament integrades en el desenvolupament de la matèria. Així doncs, per una part es posen en pràctica habilitats socials com la resolució de conflictes, l'ús del diàleg, etc., i, per l'altra, es tracten una sèrie de temes que fan que els alumnes siguin capaços de posar-se en el lloc de l'altre, identifiquin situacions quotidianes de desigualtat i exercitin els valors de la solidaritat i la tolerància.

Objectius específics

1. Conèixer els principis bàsics de la psicologia científica i comparar les aportacions que fa amb les del coneixement ordinari dels fenòmens psicològics.
2. Distingir les dues dimensions fonamentals de la psicologia: la dimensió teòrica i la dimensió pràctica.
3. Comparar les diferents escoles psicològiques actuals i valorar la influència que exerceixen en els nous paradigmes antropològics.
4. Descobrir les implicacions de les dimensions biològica, social i cultural de l'ésser humà en el seu comportament.
5. Descriure, explicar, predir i modificar la nostra conducta a partir del coneixement dels principis bàsics de la psicologia.
6. Mantenir una actitud de tolerància i flexibilitat cap al comportament dels altres ésser humans.
7. Desenvolupar habilitats emocionals i socials per poder relacionar-se activament amb el grup des d'una posició autònoma, generosa i constructiva.
8. Adoptar una actitud crítica envers els intents de manipulació i dirigisme de determinats grups i institucions mitjançant el coneixement dels principis de la psicologia social.

Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables

BLOC 1. LA PSICOLOGIA COM A CIÈNCIA

Continguts

Principis bàsics de la història de la psicologia.

La psicologia com a ciència moderna. Objecte d'estudi i metodologia de la psicologia.

Característiques dels diferents corrents psicològics actuals: conductisme, cognitivisme, psicoanàlisi, psicologia humanista i Gestalt.

Dimensió bàsica de la psicologia teòrica i de la psicologia aplicada.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Entendre i apreciar l'especificitat i la importància del coneixement psicològic com a ciència que tracta de la conducta i els processos mentals de l'individu i valorar que es tracta d'un saber i una actitud que estimulen la crítica, l'autonomia, la recerca i la innovació.

1.1. Construeix i explica el marc de referència global de la psicologia, des dels seus orígens a Grècia —en les filosofies de Plató i Aristòtil— fins al reconeixement com a saber independent de la mà de Wundt, Watson, James i Freud, i defineix les diferents accepcions del terme psicologia al llarg de l'evolució d'aquesta disciplina, des de l'etimològica 'ciència de l'ànima' a les aportades pels diferents corrents actuals: conductisme, cognitivisme, psicoanàlisi, humanisme o Gestalt.

1.2. Reconeix i valora les qüestions i els problemes que investiga la psicologia des dels inicis i distingeix la perspectiva d'aquesta matèria de les proporcionades per altres sabers.

2. Identificar la dimensió teòrica i pràctica de la psicologia i els seus objectius, característiques, branques i tècniques de recerca i relacionar-los, com a ciència multidisciplinària, amb altres ciències la finalitat de les quals és la comprensió dels fenòmens humans, com la filosofia, la biologia, l'antropologia, l'economia, etc.

2.1. Explica i valora la importància dels objectius que caracteritzen la psicologia: descriure, explicar, predir i modificar.

2.2. Distingeix i relaciona les facetes teòrica i pràctica de la psicologia, identifica les diferents branques en què es desenvolupen —clínica i de la salut, de l'art, de les activitats físiquesportives, de l'educació, forense, de la intervenció social, ambiental, etc.— i investiga i valora com s'apliquen en els àmbits d'atenció a la comunitat, com família i infància, tercera edat, discapacitats, dona, joventut, minories socials i immigrants, cooperació per al desenvolupament, etc.

2.3. Descríu i valora la utilitat de les diferents tècniques i metodologies de recerca psicològica i explica les característiques de cadascuna, com els mètodes comprensius (introspecció, fenomenologia, hermenèutica, test, entrevista personal, dinàmica de grups, etc.) i els objectius (observació, descripció, experimentació, explicació, estudi de casos, etc.).

3. Reconèixer i exposar les aportacions més importants de la psicologia, des dels inicis fins a l'actualitat, identificar els principals problemes plantejats i les solucions aportades pels diferents corrents psicològics contemporanis i fer una

anàlisi crítica de textos significatius i breus de contingut psicològic, identificar-hi les problemàtiques plantejades i relacionar-les amb el que s'ha estudiat a la unitat.

3.1. *Reconeix i explica la importància de les aportacions de la psicologia a la comprensió dels fenòmens humans i identifica els problemes específics dels quals s'ocupa i les conclusions aportades.*

3.2. *Utilitza la seva capacitat d'aprendre a aprendre per elaborar, emprant mitjans informàtics, els seus propis mapes conceptuals sobre les teories següents: psicoanàlisi, conductisme, teoria cognitiva, Gestalt, humanisme i psicobiologia.*

3.3. *Analitza i valora críticament textos sobre els problemes, les funcions i les aplicacions de la psicologia d'autors com W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James i B. F. Skinner, entre altres.*

3.4. *Usa la pròpia iniciativa per exposar les seves conclusions de forma argumentada mitjançant presentacions gràfiques en mitjans audiovisuals.*

BLOC 2. FONAMENTS BIOLÒGICS DE LA CONDUCTA

Continguts

Fonaments biològics del psiquisme.

El cervell humà. Anatomia i fisiologia del cervell. Evolució del cervell als animals superiors.

Localitzacions cerebrals.

Tècniques de recerca del cervell.

La neurona i l'impuls nerviós. Sinapsi i neurotransmissors.

El sistema nerviós. Estructura del sistema nerviós central i del sistema nerviós perifèric.

El sistema nerviós somàtic i el sistema nerviós autònom.

Relació entre el sistema endocrí i el sistema nerviós i el psiquisme masculí i el femení.

Condicionaments biològics i genètics de la conducta. Trastorns psíquics amb causes genètiques.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluables

1. Explicar, des d'un enfocament antropològic, l'evolució del cervell humà i distingir-ne les característiques específiques de les d'altres animals, amb la finalitat de valorar la importància del desenvolupament neurològic i les conseqüències que se'n deriven.

1.1. *Identifica, contrasta i valora des del punt de vista anatòmic diferents tipus d'encèfals animals comparant-los amb el de l'home i emprant mitjans documentals.*

1.2. *Investiga, a través d'Internet, la filogènesi humana i l'evolució del cervell i explica i valora la relació directa que mantenen amb el desenvolupament de la conducta humana.*

2. Analitzar i apreciar la importància de l'organització del sistema nerviós central, fonamentalment de l'encèfal humà, i distingir les diferents localitzacions i funcions que determinen la conducta dels individus.

2.1. *En grup, fa una presentació, amb mitjans informàtics, sobre la morfologia neuronal i la sinapsi en què descriu el procés de transmissió sinàptica i els factors que la determinen, l'impuls nerviós i els neurotransmissors.*

2.2. *Investiga i explica l'organització de les àrees cerebrals i les funcions que executen i localitza aquestes àrees en un dibuix.*

3. Entendre i valorar les diferents tècniques actuals de recerca sobre el cervell i l'impacte que tenen en l'avenç científic sobre l'explicació de la conducta i en la superació d'alguns trastorns i malalties mentals.

3.1. *Describeix i compara les diferents tècniques científiques de recerca sobre el cervell: angiografies, electroencefalogrames (EEG), tomografies computades (TC), tomografies per emissió de positrons (PET), imatges per ressonància magnètica (IRM), intervencions directes i estudi de casos.*

3.2. *Analitza i valora l'impuls que aquestes tècniques de recerca cerebral han donat al coneixement del comportament humà i a la solució d'algunes patologies existents.*

4. Reconèixer i comprendre algunes de les bases genètiques que determinen la conducta humana, apreciar la relació de causa i efecte que hi pot haver i destacar l'origen d'algunes malalties produïdes per alteracions genètiques.

4.1. *Explica la influència dels components genètics que intervenen en la conducta i investiga i valora si aquests generen diferències entre la conducta femenina i la masculina.*

4.2. *Valora la importància de les alteracions genètiques, les relaciona amb les malalties que produeixen modificacions i anomalies en la conducta i les descriu emprant el vocabulari tècnic precís: mutació, trisomia, monosomia, deleció, etc.*

4.3. *Localitza i selecciona informació a Internet sobre diferents tipus de malalties causades per alteracions genètiques, com la síndrome de Down, la síndrome de Turner, la síndrome del miol o la síndrome de Klinefelter, entre altres.*

5. Investigar i resumir la influència del sistema endocrí sobre el cervell i els comportaments que se'n deriven, amb la finalitat de valorar la importància de la relació entre tots dos.

5.1. *Elabora, en grup, un mapa conceptual del sistema endocrí i aprecia la influència que exerceix en la conducta humana i en els trastorns d'aquesta conducta, per exemple: hipòfisi/depressió, tiroide/ansietat, paratiroide/astènia, suprarenals/deliris, pàncrees/depressió, glàndules sexuals/climateri, etc.*

5.2. *Investiga les diferències endocrines entre homes i dones i els efectes que tenen en la conducta i valora el coneixement d'aquestes diferències com un instrument que permet un millor enteniment entre les persones de diferent sexe.*

BLOC 3. ELS PROCESSOS COGNITIVS BÀSICS: ATENCIÓ, PERCEPCIÓ I MEMÒRIA

Continguts

Principals teories de la percepció: associacionisme, Gestalt, cognitivisme i neuropsicologia.

Condicions innates i condicions adquirides de la percepció.

Agrupament d'estímuls. Fenòmens perceptius: constància perceptiva, percepció subliminar, il·lusions òptiques. Al·lucinacions i agnòsia.

Estructura i funcionament de la memòria humana.

Tipus de memòria: sensorial, a curt termini, a llarg termini, declarativa, procedimental, de reconeixement, semàntica i episòdica.

Factors del rendiment de la memòria.

Trastorns de la memòria i oblit.

Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluables

1. Comprendre la percepció humana com un procés constructiu eminentment subjectiu i limitat, en el qual té l'origen el coneixement de la realitat, i valorar l'ésser humà com un processador d'informació.

1.1. Distingeix i relaciona els diferents elements que intervenen en el fenomen de la percepció (estímul, sentit, sensació i llindars de percepció) i els reconeix dins les fases del procés perceptiu (excitació, transducció, transmissió i recepció).

1.2. Compara i valora les aportacions de les principals teories existents sobre la percepció: associacionisme, Gestalt, cognitivisme i neuropsicologia.

1.3. Elabora, en grup i desenvolupant la seva iniciativa personal, una presentació amb mitjans audiovisuals de les lleis gestàltiques de la percepció, en la qual valora l'aportació conceptual que fan i identifica exemples concrets de com actuen; per exemple, a través d'obres pictòriques o fotografies.

1.4. Cerca i selecciona informació, utilitzant pàgines web, sobre alguns tipus d'il·lusions òptiques i les diferencia dels trastorns perceptius, com les al·lucinacions i l'agnòsia.

1.5. Comenta i valora alguns fenòmens perceptius, com la constància perceptiva, la percepció subliminar i extrasensorial, el membre fantasma i la percepció per estimulació elèctrica del cervell —per exemple, l'ull de Dobbelle—, entre altres, i exposa les seves conclusions mitjançant suports de presentació informàtics.

2. Explicar i apreciar la rellevància que tenen les influències individuals i socials en el fenomen de la percepció i valorar-ne críticament tant els aspectes positius com els negatius.

2.1. En grup, elabora conclusions sobre la influència dels factors individuals (motivació, actituds, interessos) i socials (cultura, hàbitat) en el fenomen de la percepció, utilitzant, per exemple, els experiments sobre prejudicis realitzats per Allport i Kramer.

3. Conèixer i analitzar l'estructura i el funcionament de la memòria humana i els diferents tipus de memòria existents, investigar les aportacions d'algunes teories actuals amb la finalitat d'entendre l'origen i els factors que influeixen en el desenvolupament d'aquesta capacitat en l'ésser humà i emprar aquestes aportacions en el propi aprenentatge.

3.1. *Relaciona els conceptes d'atenció i concentració com a punts de partida de la memòria i distingeix els tipus d'atenció que hi ha i els tipus d'alteracions que poden patir.*

3.2. *Utilitza la pròpia iniciativa personal per dissenyar i elaborar, amb mitjans informàtics, un quadre comparatiu de diferents tipus de memòria (sensorial, de curt termini i de llarg termini), analitza la correspondència que s'estableix entre aquestes i valora la utilitat que tenen en l'aprenentatge humà.*

3.3. *Cerca i selecciona informació, a pàgines web i llibres especialitzats, sobre les principals causes de l'oblit, com les fisiològiques o les produïdes per lesions, per repressió, per falta de processament, per context inadequat, etc., i n'extreu unes conclusions.*

3.4. *Analitza i valora la importància d'alguns dels efectes produïts en la memòria per desús, interferència, falta de motivació, etc., i exposa les conseqüències que tenen de forma argumentada.*

3.5. *Exemplifica, a través de mitjans audiovisuals, algunes distorsions o alteracions de la memòria, com l'amnèsia, la hiperamnèsia, la paramnèsia i els falsos records, i desenvolupa la seva capacitat emprenedora.*

BLOC 4. PROCESSOS COGNITIVS SUPERIORS: INTEL·LIGÈNCIA, APRENENTATGE I PENSAMENT

Continguts

Conducta apresada i conducta innata. Factors que influeixen en l'aprenentatge.

Teories de l'aprenentatge: condicionament clàssic (Pavlov, Watson), aprenentatge basat en assaig-error (Thorndike), condicionament instrumental (Skinner), teoria cognitiva (Piaget), Gestalt (Khöler) i aprenentatge social o vicari (Bandura).

Teories de la intel·ligència: teoria factorial de Spearman, teoria multifactorial de Thurstone, teories de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.

Mesurar la intel·ligència. El quocient intel·lectual segons l'escala de Stanford-Binet.

La teoria de Piaget sobre la intel·ligència: fases del desenvolupament de la intel·ligència i factors que el condicionen.

La intel·ligència emocional. Teories de Gardner i Goleman.

La intel·ligència artificial: possibilitats i riscos.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Explicar les principals teories sobre l'aprenentatge i identificar els factors que cadascuna d'aquestes teories considera determinants en aquest procés, amb

l'objectiu d'iniciar-se en la comprensió d'aquest fenomen i les aplicacions que té en el camp social i utilitzar els coneixements que se'n deriven per millorar el propi aprenentatge.

1.1. *Utilitza la iniciativa personal per confeccionar, emprant mitjans informàtics, un quadre comparatiu de les diferents teories de l'aprenentatge: condicionament clàssic (Pavlov i Watson), aprenentatge per assaig-error (Thorndike), condicionament instrumental (Skinner), teoria cognitiva (Piaget), Gestalt (Khöler) i aprenentatge social o vicari (Bandura), entre altres.*

1.2. *Analitza i valora els resultats de l'aplicació de les tècniques de condicionament en la publicitat mitjançant la localització d'aquestes tècniques en exemples de casos concrets, utilitzats en els mitjans de comunicació audiovisuals.*

1.3. *Describeix i valora la importància dels factors que influeixen en l'aprenentatge, com els coneixements previs adquirits, les capacitats, la personalitat, els estils cognitius, la motivació, les actituds i els valors.*

2. *Comprendre els processos cognitius superiors de l'ésser humà, com la intel·ligència i el pensament, mitjançant algunes teories que n'expliquen la naturalesa i el desenvolupament, distingir els factors que hi influeixen i investigar l'eficàcia de les tècniques de mesurament utilitzades i el concepte de quocient intel·lectual, amb la finalitat d'entendre aquesta capacitat humana.*

2.1. *Elabora mapes conceptuals d'algunes de les actuals teories sobre la intel·ligència, com la teoria factorial de Spearman, la multifactorial de Thurstone i les de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc., i valora les aportacions que han fet en l'estudi d'aquesta capacitat humana.*

2.2. *Empra la iniciativa personal per elaborar un esquema explicatiu de les fases del desenvolupament de la intel·ligència segons J. Piaget i valora la importància de les influències genètiques i del medi en aquest procés.*

2.3. *Investiga, a pàgines d'Internet, què és el quocient intel·lectual i l'escala de Stanford-Binet, que classifica els valors de la intel·ligència des de la deficiència profunda fins als superdotats, valora l'objectivitat real dels resultats que se n'obtenen i examina críticament algunes tècniques de mesurament de la intel·ligència.*

2.4. *Analitza què és el pensament i valora la validesa tant del raonament com de la creativitat a l'hora de resoldre problemes i prendre decisions.*

3. *Reconèixer i valorar la importància de la intel·ligència emocional en el desenvolupament psíquic de l'individu.*

3.1 *Valora la importància de les teories de Gardner i Goleman i elabora un esquema de les competències de la intel·ligència emocional i el paper que aquesta té en l'èxit personal i professional.*

4. *Jutjar críticament les possibilitats i els límits de la intel·ligència artificial i*

reflexionar-hi, amb la finalitat d'evitar una humanització equivocada de les màquines pensants i la deshumanització de les persones.

4.1. Avalua, en grup, el vessant positiu i el negatiu de les aplicacions de la intel·ligència artificial, així com els perills que pot representar per la capacitat que té de controlar l'ésser humà envaint la seva intimitat i llibertat.

BLOC 5. LA CONSTRUCCIÓ DE L'ÉSSER HUMÀ. MOTIVACIÓ, PERSONALITAT I AFECTIVITAT

Continguts

La motivació.

Classificació dels motius.

Identitat i autoestima.

Teories sobre la motivació: homeostàtica, de les necessitats, de l'incentiu, cognitives, psicoanalítiques i humanistes.

Causes de la frustració i classificació dels conflictes de Lewin.

La personalitat, el temperament i el caràcter.

Desenvolupament de la personalitat i factors que la condicionen.

Teories sobre la personalitat: psicoanàlisi, humanisme, tipologies, cognitivisme i conductisme.

Avaluació de la personalitat, proves projectives, proves no projectives i tècniques fisiològiques.

Consciència i inconsciència.

Estats d'alteració de la consciència i drogues.

Psicopatologies. Models d'estudi de la psicopatologia i metodologia. Factors genètics, ambientals i evolutius implicats en els trastorns psicològics.

Classificació dels trastorns psicològics: trastorns associats a les necessitats biològiques i les addiccions (sexuals, alimentaris, drogodependències), a les emocions (ansietat i depressió), a elements corporals (psicosomàtics, somatomorfs i dissociatius), a la personalitat (personalitat esquizoide, paranoide, limítrofa, dependent, narcisista, antisocial), al desenvolupament evolutiu (autisme, retard mental, dèficit d'atenció i hiperactivitat, de l'aprenentatge, associats a la vellesa), etc.

Els afectes. Classificació.

Emocions primàries (por, fàstic, alegria, tristesa, ira, sorpresa) i secundàries (ansietat, hostilitat, humor, felicitat, amor). Les emocions autoconscients (culpa, vergonya, orgull).

Condicionants hereditaris i condicionants adquirits dels afectes.

Teories sobre l'emoció.

Trastorns emocionals i problemes emocionals.

Afectivitat i sexualitat.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Explicar i valorar la importància de la motivació, classificar-la, relacionar-la amb altres processos cognitius, desenvolupar els diferents supòsits teòrics que l'expliquen i analitzar les deficiències i els conflictes que, a l'hora de desenvolupar-la, condueixen a la frustració.

1.1. Utilitza i selecciona informació sobre les teories de la motivació —homeostàtica, de les necessitats, de l'incentiu, cognitives, psicoanalítiques i humanistes—, n'elabora mapes conceptuals i n'extreu conclusions.

1.2. Recorre a la iniciativa personal per elaborar una presentació, amb mitjans informàtics, sobre les causes de la frustració, partint de la classificació dels conflictes de Lewin, i valora les respostes alternatives a la frustració, com l'agressió, l'assoliment indirecte, l'evasió, la depressió o l'acceptació (tolerància a la frustració).

1.3. Argumenta, en grup, la importància de la motivació en l'àmbit laboral i educatiu i analitza la relació entre motivació i consecució d'objectius.

2. Comprendre què és la personalitat analitzant les influències genètiques, mediambientals i culturals sobre les quals es construeix, les diverses teories que l'estudien i els factors motivacionals, afectius i cognitius necessaris perquè evolucioni adequadament en cadascuna de les fases de desenvolupament.

2.1. Descriu les diferents teories de la personalitat, com les provinents de la psicoanàlisi, l'humanisme, les tipologies, el cognitivisme i el conductisme, estableix semblances i diferències entre aquestes i valora les aportacions de cadascuna en el coneixement de la naturalesa humana.

2.2. Recorre a la iniciativa personal per dissenyar una presentació, amb mitjans audiovisuals, sobre les fases del desenvolupament de la personalitat —per exemple, segons la teoria psicoanalista— i elabora conclusions sobre els canvis que es produeixen en cadascuna de les fases.

2.3. Analitza i valora críticament les limitacions d'alguns mètodes i estratègies per avaluar la personalitat, com les proves projectives —test de Rorschach, test d'apercepció temàtica (TAT), test de frustració de Rosenzweig, etc.—, les proves no projectives —16PF, NEO-PI-R, MMPI—, les tècniques fisiològiques —tomografies, per exemple—, etc.

2.4. Disserta sobre la complexa relació entre la funció de la consciència i els processos inconscients i analitza alguns fenòmens inconscients, com els somnis o la hipnosi.

2.5. Investiga, en grup, els estats alterats de consciència provocats per les drogues, valora críticament la influència que exerceixen en les alteracions de la personalitat i presenta les seves conclusions de forma argumentada.

2.6. Investiga la relació entre identitat i autoestima i valora críticament la importància del concepte d'un mateix i les repercussions que té en el nostre desenvolupament personal i vital.

3. Entendre la complexitat de definir què és un trastorn mental, reflexionar-hi i descriure alguns dels factors genètics, ambientals i evolutius que hi estan implicats, amb la finalitat de comprendre les perspectives psicopatològiques i els mètodes d'estudi que hi estan relacionats.

3.1. *Describeu diferents perspectives i models d'estudi de la psicopatologia i reflexiona sobre els mètodes utilitzats en cadascun.*

3.2. *Empra la iniciativa personal per elaborar, en grup i amb mitjans informàtics, un quadre esquemàtic sobre les característiques d'alguns tipus de trastorns; per exemple, els associats a les necessitats biològiques i les addiccions (sexuals, alimentaris, drogodependències), a les emocions (ansietat i depressió), a elements corporals (psicosomàtics, somatomorfs i dissociatius), a la personalitat (personalitat esquizoide, paranoide, limítrofa, dependent, narcisista, antisocial), al desenvolupament evolutiu (autisme, retard mental, dèficit d'atenció i hiperactivitat, de l'aprenentatge, associats a la vellesa), etc.*

4. Reconèixer i valorar els diferents tipus d'afectes, així com l'origen d'alguns trastorns emocionals, amb l'objectiu de despertar l'interès pel desenvolupament personal d'aquesta capacitat.

4.1. *Explica els diferents tipus d'afectes (sentiment, emoció i passió), especifica quins determinants són hereditaris i quins apresos i analitza la relació entre emoció i cognició.*

4.2. *Describeu les emocions primàries (por, fàstic, alegria, tristesa, ira, sorpresa) i les secundàries (ansietat, hostilitat, humor, felicitat, amor) i les distingeix de les emocions autoconscients (culpa, vergonya, orgull).*

4.3. *Elabora un quadre comparatiu de les diverses teories sobre l'emoció —per exemple, com a experiència, com a comportament o com a esdeveniment fisiològic— i valora la importància de la psicoafectivitat en l'equilibri de l'individu.*

4.4. *Investiga, a través d'Internet, alguns trastorns emocionals (indiferència emocional, dependència afectiva, trastorn maniacodepressiu i descontrol emotiu, entre altres) i problemes emocionals (por, fòbies, ansietat, estrès, depressió, etc.), els exemplifica a través d'algun suport audiovisual i n'extreu conclusions.*

5. Conèixer la importància que, en la maduració de l'individu, tenen les relacions afectives i sexuals i analitzar-ne críticament els aspectes fonamentals.

5.1. *Identifica i aprecia la importància que, en el desenvolupament i la maduració de l'individu, tenen l'afectivitat i la sexualitat com a dimensions essencials de l'ésser humà i descriu els aspectes fonamentals de la psicologia de la sexualitat: fisiologia de la resposta sexual, conducta sexual, etc.*

5.2. *Disserta sobre la importància del llenguatge verbal i el no verbal com a mitjans de comunicació emocional en la nostra vida quotidiana i exposa de forma clara i argumentada les seves conclusions.*

BLOC 6. PSICOLOGIA SOCIAL I DE LES ORGANITZACIONS

Continguts

La socialització. Influència en la personalitat i la conducta. Grups, rols i estatus social en el desenvolupament de la persona.

Psicologia de masses. Naturalesa, característiques, situacions de vulnerabilitat i pautes de comportament preventives.

Estudi psicològic de les masses de Gustave Le Bon. Psicologia de masses d'Erikson.

Psicologia en el camp laboral i desenvolupament organitzatiu.

Selecció i organització de personal en l'àmbit laboral.

Productivitat i desenvolupament empresarial.

Riscs de la salut laboral.

criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Comprendre i apreciar la dimensió social de l'ésser humà, entendre el procés de socialització com la interiorització de les normes i els valors socials i valorar la influència d'aquest procés en la personalitat i la conducta de les persones.

1.1. Analitza i valora les diferències culturals i l'impacte d'aquestes en el comportament dels individus pel fet d'influir en els esquemes cognitius, la personalitat i la vida afectiva de l'ésser humà.

1.2. Elabora una presentació, en grup i utilitzant mitjans informàtics, sobre el procés de socialització humana i la influència dels grups, els rols i els estatus socials en el desenvolupament de la persona.

1.3. Investiga l'origen social de les actituds personals i valora la utilitat que tenen per predir la conducta humana i la influència que exerceixen en conductes de violència escolar, laboral, domèstica i de gènere, entre altres.

2. Conèixer i valorar els processos psicològics de les masses i la seva naturalesa, característiques i pautes de comportament, amb la finalitat d'evitar les situacions de vulnerabilitat en les quals l'individu pot perdre el control dels seus propis actes.

2.1. Cerca i selecciona informació a Internet sobre les característiques de la conducta de l'individu immers en la massa, com la impulsivitat, la intolerància, la inconsciència, la falta de perseverança, la volubilitat i la falta de capacitat crítica, entre altres.

2.2. Utilitza i selecciona informació sobre l'estudi psicològic de les masses de Gustave Le Bon i elabora conclusions sobre el poder de la persuasió, el contagi de sentiments i emocions que es produeix en les masses i com afecten la pèrdua temporal de la personalitat individual i conscient de l'individu.

2.3. Analitza la psicologia d'Erikson i destaca algunes de les causes psicològiques que assenyala per explicar els actes terroristes i el pensament radical i irracional que es posa de manifest en alguns seguidors d'equips esportius, artistes, grups polítics, grups religiosos, etc.

2.4. En grup, elabora conclusions i planteja pautes de conducta preventives amb la finalitat

d'evitar que les persones es converteixin en part de la massa i perdin el control de la seva conducta i dels seus pensaments i sentiments.

3. Entendre i descriure la importància que actualment té la psicologia en el camp laboral i el desenvolupament organitzatiu, reflexionar sobre la importància del lideratge com a condició necessària per gestionar les empreses i sobre els errors psicològics que es produeixen a l'hora de gestionar-les i cercar els recursos adequats per fer front als problemes.

3.1. Comenta i valora la importància d'aplicar la psicologia al món laboral en temes com els aspectes psicològics que influeixen en la productivitat i el desenvolupament empresarial, la importància dels mètodes i les tècniques psicològics per seleccionar personal segons els perfils laborals i la resolució de conflictes, entre altres.

3.2. Cerca i selecciona informació sobre recursos humans: selecció de personal i desenvolupament de programes professionals per afavorir la integració del treballador a l'empresa i la seva evolució personal i professional.

3.3. Descriu la importància dels factors psicològics que influeixen en el desenvolupament laboral, com l'adaptació, la innovació, la feina cooperativa, la gestió de coneixements, la creativitat i l'autoestima; identifica factors fonamentals com la proposició de reptes, la motivació, el foment de la participació, l'autonomia i la generació d'ambients creatius mitjançant exemples de casos concrets, i reflexiona sobre l'aplicació d'aquests en diversos àmbits de feina.

3.4. Investiga, a Internet, els principals riscos de la salut laboral, com l'estrès, l'ansietat, l'assetjament i la síndrome d'esgotament professional.